

Grundloven at betragte dem saaledes; thi der er ved Grundloven givet Menigmand en Ret til fri Undervisning for sine Børn i Almueskolen, og Staten skal sørge for, at Vedkommende, som er berettiget til at faae den, ogsaa erhoder den, ligesom ogsaa den Fattige efter Grundloven er berettiget til at erholde Forsørgelse. Det beroer ikke paa Communen, om den vil give Den, der er ude af Stand til at ernære sig, Forsørgelse; det er netop Statens Sag at sikke hele hiin Klasse mod Communens Tilfidsfattelse af de gjældende Lovgivningsforskrifter. Efter Sagens Natur er det saaledes vel ganske naturligt, at Fattige og Skolevæsenfager overdrages til Communalbestyrelsen; men de have en noget afvigende Charakter fra de Sager, som henhøre til de reent materielle Eiendomsforhold og angaae Gjenstande, som man kan sige ere Communens Eiendom. Jeg troer saaledes, at der langtfra er noget Modsigende dert, naar det bestemmes, at netop en geistlig Embedsmand i disse Sager skal have en vis lovbestemt Indflydelse paa deres Afgjørelse; en saadan Bestemmelse staaer i alt Fald paa ingen Maade i Modstrid med Grundloven.

Naar en anden æret Rigsdagsmand fra Lolland (Diesen) ved Hjælp af sin Erfaring har søgt at godtgjøre, at man kunde overdrage alle dem, der gave det mindste Bidrag til Communen, altsaa den hele besiddelsesløse Klasse, som bidrager ved sit Arbejde, lige Ret med de Formuende, saa kan en saadan Anskuelse maafee være rigtig; men Erfaring desangaaende kan den ærede Rigsdagsmand ikke have, fordi denne Klasse hidtil ikke har havt en saadan Indflydelse som den, der vilde blive givet den ved Indførelsen af den omtalte Regel. Dertil kommer, som der nyligen meget rigtigt blev bemærket af den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts Ane Balgfreds (Monrad), at der skal Tid til, inden en saadan Klasse bliver sig sin Indflydelse bevidst og derefter begynder at bruge den.

Naar det, saavidt jeg kunde forstaae den nysnævnte meget agtede Rigsdagsmands (Monrads) Foredrag, syntes at fremgaae, at hans Uttringer ei burde opfattes saaledes, som om de vare udgaaede fra en vis Partianskuelse,

og, naar han med fuld Føle har fordret, at man skulde betragte hans Udtalelse i denne Sag som udgaaet af en oprigtig Overbeviisning uden alt Partihensyn, saa vilde jeg beklage, dersom en saadan Bemærkning fra hans Side skulde referere sig til mine Uttringer. For mig har det netop staaet tydeligt, at han i denne Sag har udtalt sin oprigtige Anskuelse uden noget Hensyn til nogen Partistilling.

Jeg kan forøvrigt ikke undlade at ledsage hans Foredrag idag med et Par Ord. Jeg havde yttret, at de communale Antiggender i det Væsentlige angik Pengespørgsmaal eller oekonomiske Spørgsmaal, og at derimod de Forhold, hvorom det gjaldt ved Valgbarhed til Rigsdagen, vare af en høiere Betydning. Dertil har den ærede Rigsdagsmand gjort den Bemærkning, at Communernes Bestyrelser ogsaa besatte sig med Sager, der have en aandelig Interesse, navnlig med Skole- og Fattigvæsenfager, med andre Forhold end reent materielle. I saa Henseende skal jeg bemærke, at det aldrig har været min Mening at nægte, at Communernes Bestyrelser ogsaa besatte sig med andre end reent oekonomiske Forhold; men det er dog ganske vist, at, naar man tager Hensyn til, hvad Communernes Bestyrelser i Gjærningen i Almindelighed beskæftige sig med, saa er det især saadanne Forhold, der interessere, forsaavidt der til dem skal ydes Bidrag; den oekonomiske Interesse er den overveiende. Naar det fremdeles er bemærket, at Rigsdagen ogsaa beskæftiger sig med reent materielle og Pengespørgsmaal, saa er det vel ganske sandt, men her maa jeg vel bede bemærket, at det er en ganske forskjellig Maade, hvorpaa disse Spørgsmaal fremtræde i Communen, og hvorpaa de fremtræde i Rigsdagen, eller, rettere sagt, en ganske anden Interesse gjør sig gjældende med Hensyn til disse Spørgsmaals Behandling paa de tvende Steder. Naar der saaledes paa Rigsdagen er Tale om rene Pengespørgsmaal, vil det i Almindelighed yderst sjældent træffe, at et enkelt Medlems egen personlige Interesse i en saa stor Grad kan komme i Berørelse med Sagens Afgjørelse, at det kan have nogen Indflydelse paa ham; i Communen derimod, i den snevre lille Kreds i Sognet, ville saadanne Spørgsmaal, som angaae communale